№ 147. 1860.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Zaturdag 8 December.

F. KLEEUWENS EN ZOON GOES BOEKHANDEL

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags.
Binnen deze gemeente en Vlissingen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure.
De abonnementsprijs per drie maanden is *f* 3, franco per post *f* 3,40.
De inzending van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens.

UITGEVERS:
DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte, doodbekendmakingen enz. van één tot zes regels *f* 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent; met 35 cent zegelregt voor elke plaatsing. *De betaling geschiedt kontant.*
Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.

Editie van vrijdag avond 8 ure.

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 7 december.

In de zitting van de tweede kamer der staten generaal van gisteren is de behandeling van hoofdstuk V der staatsbegrooting (binnenl. zaken) ten einde gebragt, en dat hoofdstuk ten slotte in zijn geheel aangenomen met 59 tegen 12 stemmen. Tegen hebben gestemd de heeren: Heemskerk Bz., Betz, van Hoëvell, Hoynck van Papendrecht, Duymaer van Twist, Olivier, Thorbecke, ter Bruggen Hugenholtz, Poortman, van Zuylen van Nyevelt, Dullert en van der Linden.

De algemeene beraadslagingen over hoofdstuk IV (justitie) zijn daarop aangevangen en bereids afgeloopen.

Heden is dat hoofdstuk, na zeer langdurige discussie, aangenomen met 63 tegen 3 stemmen.

De stoomboot Stad Vlissingen heeft heden morgen de reis naar Rotterdam niet kunnen aannemen, daar gisteren op de terugreis de as is gebroken.

Zoo als wij reeds vóór eenigen tijd mededeelden, heeft de breede kerkeraad der nederduitsche hervormde gemeente aan kerkvoogden gunstig geadviseerd omtrent den afstand van de Koorkerk ten dienste van het alhier te houden zesde zeeuwsch muziekfeest. Thans vernemen wij dat ook het collegie van notabelen evenzeer een gunstig advies te dier zake aan kerkvoogden heeft uitgebragt.

Diakenen der nederduitsche hervormde gemeente alhier hebben aan de leden dier gemeente eene circulaire verzonden, waarbij zij herinneren dat de tot hiertoe gebruikelijke verhooging der wekelijksche bedeeling hunner armen gedurende de wintermaanden, een telken jare terugkeerend te kort ten gevolge had. De vaste verhooging voor winterbedeeling, hoe noodig men die ook achtte, is dus afgeschaft moeten worden, doch thans stelt men zich voor, ieder jaar in december, eene buitengewone collecte bij de lidmaten te doen, waarvan de opbrengst uitsluitend is bestemd voor buitengewonen onderstand der bedeelden gedurende den winter. Die collecte zal dit jaar op maandag den 10 dezer, van 10 tot 2 uren, plaats hebben.

Z. M. de koning is dingsdag avond van het Loo in de residentie teruggekeerd.

Het gemeentebestuur en de leden der balie te Groningen, zijn voornemens bij adres aan de eerste kamer der staten generaal aan te dringen op het niet goedkeuren der door de tweede kamer aangenomene wet op de nieuwe regterlijke inrigting. Ook te Assen circuleert een adres van de zelfde strekking.

Door den gemeenteraad van 's Gravenhage is met 18 tegen 12 stemmen afwijzend beschikt op het verzoek van commissarissen over den aldaar op te rigten Zoölogisch-botanischen tuin, om tot daarstelling van die inrigting een perceel gronds aan den Scheveningschen weg te bekomen.

In eene correspondentie uit Brussel aan de Nieuwe rotterdamsche courant, betreffende de dezer dagen in de belgische kamer van vertegenwoordigers gevoerde debatten over het budget van binnenlandsche zaken, komt o. a. het volgende voor:

Eene zeer levendige discussie heeft vooral plaats gehad tusschen den minister van binnenlandsche zaken en den heer Hijmans, die beweerde dat de minister zeer verkeerd had gedaan met een concours te openen tot de zamenstelling van eene geschiedenis der nederlandsche nationale vergaderingen, vooral omdat al de daartoe onmisbare bronnen niet voorhanden zijn. De minister grondde zich in zijn antwoord op het voorbeeld van Holland, alwaar de heer Wintgens, in de tweede kamer, dit plan van het belgisch gouvernement zeer had toegejuicht. De heer Hijmans heeft daarentegen, met de Nederlandsche staats-courant in de hand, aangetoond, dat de heer Wintgens slechts gesproken had van een tableau op te maken van de namen der leden van de voormalige vergaderingen, en niet van eene parlementaire geschiedenis.

Hoewel in den laatsten tijd bereids een en andermaal een boek van nederlandsche auteurs in eene vreemde taal is overgezet, verdient het toch vermelding dat thans te Londen het licht ziet eene engelsche vertaling van de „Schetsen uit de pastorij te Mastland," door C. E. van Koetsveld, predikant te 's Gravenhage, welk werk reeds een zesden nederduitschen druk beleeft.

Uit New-York schrijft men dat Barnum, die gelijk men weet schatrijk geweest is en toen bankroet heeft moeten maken, sedert weder in het bezit van veel geld is geraakt, zoo dat hij de meeste zijner schulden heeft afgelost en thans andermaal schatrijk is. Hij reist thans met de bekende siamesche tweelingen door verschillende staten, waar hij de beide zaamgegroeide kinderen (het eene is een democraat, het andere republikeinsch gezind) politieke twisten laat voeren, hetgeen eene zeer winstgevende speculatie is, want het regent dollars bij hem. Bovendien heeft hij in zijn museum de atzekische kinderen, waarmede zelfs geleerden in Europa zijn om den tuin zijn geleid; het zijn niets dan mikrokephalen, wangeboorten van Negers en Indianen uit San Salvador. Hij heeft agenten uitgezonden om hem menschen van alle ras voor zijn museum te verschaffen, zoo dat men te New-York weldra Eskimos, Tunguzen, Hottentotten, Kaffers, Arabieren, Indianen, Papuas, Mongolen enz., derhalve een levend ethnologisch kabinet, zal te zien krijgen.

Benoemingen en besluiten.

ONDERWIJS. Pensioen verleend, onder anderen, aan M. van Gelder. eervol ontslagen hoofdonderwijzer te Oostkapelle, ad f 359 's jaars.

Necrologie.

Den 1 dezer is te Nijmegen overleden de gepensioneerde luitenant-kolonel der artillerie J. F. Klercq, ridder der Militaire Willemsorde. Met den rang van kapitein had de overledene een werkzaam aandeel in de verdediging der citadel van Antwerpen, bij welke gelegenheid hem een der beenen werd afgezet. Later bragt hij eenigen tijd in fransche krijgsgevangenschap door.

Marine en leger.

* Zr. Ms. fregat met stoomvermogen de Admiraal van Wassenaer, onder bevel van den kapitein ter zee R. van Voss, is heden voormiddag ten half elf ure ter reede van Vlissingen aangekomen, laatst van Plymouth.

Verkoopingen en aanbestedingen.

* Woensdag is te Vlissingen onder nadere goedkeuring aanbesteed: het successivelijk weghalen van de gedurende het jaar 1861 op 's rijks werven en drooge dok voorkomende mot en krullen. Aangenomen door A. Geijsen en P. L. de Munck, voor: het mot f 1,20 en de krullen f 1 per kub. el.

Thermometerstand.

5 dec. 's av. 11 u. 46 gr.
6 „ 's morg. 7 u. 44 „ 's midd. 1 u. 48 gr. 's av. 11 u. 50 gr.
7 „ 's morg. 7 u. 47 „ 's midd. 1 u. 50 gr.

Staten generaal.

TWEEDE KAMER.

De discussien over art. 92 der begrooting voor binnenlandsche zaken, kosten voor den aanleg van spoorwegen f 13,000,000, werden in de zitting van dingsdag voortgezet. De vier hoofdkwestien, daarbij behandeld, waren: 1. eene algemeene begrooting voor de kosten der spoorwegen, 2. de wijze van onteigening der benoodigde gronden; 3. de al- of niet aanschaffing van materieel; en 4. de wijze van aanbesteding der materialen.

Verschillende sprekers benevens de ministers van binnenlandsche zaken en van financien hebben omtrent deze en daarmede in verband staande vraagpunten het woord gevoerd. Door den heer *Blussé* werd vooral de rigting van de zuiderlijn besproken. Hij had groot bezwaar tegen de overbrugging bij Rotterdam. Men moest, met de lijn Rotterdam — Breda zijns inziens beginnen, niet te Breda, maar aan den Moerdijk en dan noordwaarts overtrekken. Hij bestreed het aangevoerde door den heer van Eck in de zitting van maandag, en bleef aandringen op eene splitsing van den post. Het denkbeeld eener raming der gezamenlijke uitgaven werd door meest al de sprekers voorgestaan. De heer *Thorbecke* zag een waarborg voor eene goede, krachtige, geregelde uitvoering der spoorwegwet, in eene behoorlijke jaarlijksche begrooting. Hij verlangde te hebben een bepaald plan, wat men voornemens is in het volgende jaar te doen, en wenscht dat de regering hare raming zoo ruim mogelijk stelle. Zoodanige begrooting achtte hij noodig in het belang der zaak, in het belang van het publiek, en zelfs in het belang van den minister, die daardoor zijne verantwoordelijkheid zou zien gedekt. De heer *Duymaer van Twist* was het in de hoofdzaak met den heer Thorbecke eens, doch verlangde eene algemeene begrooting voor al de lijnen, aanwijzende hoeveel elk jaar voor iedere lijn zou worden besteed. In dat gevoelen werd die spreker ondersteund door den heer *van Bosse*, die evenwel aan de regering alle mogelijke ruimte wilde laten. Ook de heer *Wintgens* verlangde eene algemeene begrooting, omdat daardoor zekerheid zal verkregen worden van eene goede uitvoering der spoorwegwet.

In antwoord op de kwestie der begrooting, zeide de *minister van binnenl. zaken*, dat het zijne stellige bedoeling is, in het vervolg eene begrooting voor de spoorwegen voor te dragen. Eene algemeene begrooting voor het geheele werk ligt echter niet in zijne bedoeling, te minder omdat de hoofdstrekking van de wet steeds was de toekomst zoo min mogelijk te verbinden. *Hij kan echter thans nog geene begrooting aanbieden*, omdat de tijd ontbroken heeft nu reeds eene juiste raming van kosten te maken. De minister verlangde nu echter eene meer zedelijke ondersteuning, tot dat hij met zoodanige begrooting bij de kamer kan komen. In het begin zijner rede wees hij er op, dat de leden, die vroeger fel tegen de spoorwegwet hebben gestreden, nu ten krachtigste bij de regering aandrongen *op de uitvoering der wet. Hij gaf de stellige verzekering* dat de regering niets liever verlangde dan krachtig de handen aan het werk te slaan. Op alle plaatsen wordt gelijktijdig aangevangen. Elk der bij de wet vastgestelde lijnen is in sectien verdeeld. Er zal eene afzonderlijke aanbesteding van de bruggen plaats hebben. Bij deze gelegenheid gaf de minister de verzekering dat tot hiertoe niet gedacht wordt aan den aanleg der brug nabij Rotterdam, voor en aleer beslist zal zijn, of de lijn zal loopen over het Overmaassche of over den Alblasserwaard. Omtrent de ter spraak gebragte onteigening, zeide de minister dat hij de onteigeningswet beschouwde als een hulpmiddel dat moet worden aangewend als het noodig is, dat is, als men niet vrijwillig kan verkrijgen wat voor den aanleg der lijnen gevorderd wordt.

De zaak van het materieel werd breedvoerig besproken. Verschillende sprekers meenden dat, door nu reeds gelden voor het materieel te bestemmen, het vraagstuk over de wijze van exploitatie zou worden geprejudiceerd. De heer *van Diggelen* was het met die meening niet eens en oordeelde dat, welke wijze van exploitatie men ook later aannam, de staat altijd moet zorgen dat het materieel voorhanden was. De *minister* was geheel dit gevoelen toegedaan. Hoe men ook over de wijze van exploitatie moge oordeelen, het zij door particulieren of van staatswege, de staat moet altijd gewapend zijn om des noods te kunnen exploiteren.

Publieke aanbesteding werd door al de leden en ook door den *minister* voorgestaan. Er zal eene publieke aanbesteding plaats hebben van hout en ijzer, en ook de aanleg der banen zal op die wijze geschieden. De minister was van oordeel dat het door hem aangevraagde cijfer van 13 millioen niet moest worden verminderd. Of die som geheel in het volgend jaar zal worden verwerkt, gelooft hij niet, maar dan zal het overblijvende op de begrooting voor het volgend jaar worden gebragt.

De heer *Thorbecke* kon niet met den minister instemmen om nu reeds 13 millioen op de begrooting te brengen, en stelde voor den post met tien millioen te verminderen, het den minister overlatende om later eene begrooting in te dienen met opgave der behoefte voor den loop van het volgende jaar. De heer *Mackay* had gewenscht dat de regering zich tot de bij de wet bepaalde som van tien millioen had bepaald. Tegen het amendement van den heer Thorbecke had hij dit bezwaar, dat het in strijd was met de wet, en aldus de uitvoering der spoorwegen geheel onzeker zou doen worden.

De *minister* kon het amendement niet goedkeuren. Hij gelooft dat eene aanneming daarvan niet kan worden aangemerkt als eene krachtige ondersteuning van de kamer om de spoorwegwet te helpen uitvoeren. Om evenwel te gemoet te komen aan de gerezen bezwaren, verminderde hij de 13 millioen tot 10 millioen, waardoor men binnen de perken der wet blijft. Hij herhaalde, de begrooting zoo spoedig mogelijk te zullen indienen.

De heer *Duymaer van Twist* verklaart zich te vereenigen met het voorstel van den heer Thorbecke en stelde voor, aan het artikel te voegen: „daaronder niet begrepen kosten van aanschaffing van materieel voor de exploitatie."

De heer *Cool* verklaarde zich tegen het amendement. Het regeringsvoorstel strekte om te voldoen aan de spoorwegwet; hij stelde genoeg vertrouwen in den minister van binnenlandsche zaken dat deze de gedane toezegging omtrent het indienen eener begrooting gestand zou doen.

De heer *van der Linden* vereenigde zich met het amendement en vroeg aan den *minister of, overeenkomstig* de bedoeling der spoorwegwet, op de acht aangevangen punten gelijkmatig zou worden voortgegaan. Hierop antwoordde de *minister* dat hij de wet naar de letter en de bedoeling eerlijk wilde uitvoeren. Waar men gelijktijdig aanving, zou men pari passu zoo veel mogelijk voortschrijden. Ter beantwoording der bedenking van den heer Duymaer van Twist, zeide de minister dat de kwestie der exploitatie bij de begrooting van kosten zou kunnen worden uitgemaakt. Tot dien tijd zou hij zich

gaarne verbinden geen materieel aan te schaffen. Na deze verklaring trok de heer *Duymaer van Twist* zijn amendement in. Om aan te toonen dat men de zaak slechts voorloopig wilde regelen, stelde de heer Thorbecke voor, dit woord aan het eind van het artikel te voegen.

Hierop mengde zich de *minister van financien* in de discussien. Hij meende dat het aannemen van het amendement van den heer Thorbecke zou kunnen gelijk geacht worden met een bewijs van gebrek aan vertrouwen in den minister van binnenlandsche zaken. Hij kwam op tegen eene stilzwijgende afbreking der spoorwegwet. Minstens 10 millioen moest jaarlijks aan de spoorwegen besteed worden; het tegendeel zou hij steeds bestrijden. De kamer moest medewerken om eerlijk aan de natie spoorwegen te bezorgen.

De wijze waarop de minister van financien zich uitliet, maakte een zeer ongunstigen indruk, maar zij werd door de waardige houding der kamer in het juiste licht geplaatst. Er volgde eene levendige woordenwisseling, waaraan een groot aantal leden deel nam. Deze kwamen op tegen de bewering, dat men de spoorwegwet stilzwijgend wilde afbreken en herinnerden aan de discussie, in de eerste kamer over die wet gevoerd, waarbij gesproken werd van een zedelijken band, waaraan de wetgevende magt lag door het 5e artikel der spoorwegwet.

Na nog eenige woordenwisseling werd het amendement van den heer Thorbecke in stemming gebragt en verworpen met 41 tegen 28 stemmen, waarna het artikel, thans gebragt op 10 millioen, werd aangenomen met 49 tegen 21 stemmen.

Tegen stemden de heeren Dullert, Kingma, van Nispen van Sevenaer, van der Linden, van Wintershoven, de Brauw, Heemskerk Az., van Heukelom, Wintgens, van Hoevell, Anemaet, Olivier, Thorbeeke, Duymaer van Twist, Poortman, Hoynck van Papendrecht, van Goltstein, Dommer van Poldersveldt, Storm van 's Gravesande, ter Bruggen Hugenholtz en van Zuylen van Nyevelt.

Nog een punt werd bij die gelegenheid besproken, namelijk de aansluiting bij Venlo met het buitenland. Te dien aanzien verklaarde de *minister* dat hij, na de aanneming van het bekende amendement bij de spoorwegwet, in zekere moeijelijkheid was gekomen, omdat daardoor de aansluiting langs den linker-Rijnoever bij Pruissen zeer moeijelijk is geworden. Hij kan niet anders dan herhalen wat hij toen reeds zeide, dat hij zich vleide dat de verlichte regering van Pruissen niet kleingeestig genoeg zou zijn om de aansluiting bij Venlo te weigeren. en dat zij zou inzien dat dit ook in haar belang was. Bij de regering bestaat echter het denkbeeld niet, nog een derden rivierovergang voor te stellen.

Woensdag waren de beraadslagingen bijna den geheelen dag gewijd aan de afdeeling onderwijs.

Daarbij kwam vooral ter sprake de uitvoering, aan de wet op het lager onderwijs gegeven,en voornamelijk het niet heffen door de meeste gemeentebesturen van schoolgeld. Onderscheidene sprekers kwamen vooral tegen het niet heffen van schoolgeld op, omdat daardoor huns inziens aan het bijzonder onderwijs een gevoelige slag werd toegebragt, in strijd met de bepalingen der wet. Door den heer *Heemskerk Az.* werden aan den minister eenige vragen gedaan omtrent de uitvoering aan deze wet gegeven: 1. of er nog vele gemeenten achterlijk zijn in de uitvoering der wet, en welke middelen de regering denkt te bezigen om zoodanige gemeenten tot uitvoering te noodzaken; 2. hoe het was met de uitlegging van art. 36 der wet, bepalende dat, indien bij onderzoek mogt blijken dat eene gemeente door de uitgaven, tot eene behoorlijke inrigting van het lager onderwijs vereischt, te zwaar zou worden gedrukt, in die kosten gedeeltelijk zou worden voorzien door de provincien en het rijk; 3. de toepassing van het beginsel, om aan de gemeenten die vroeger in het genot van rijksjaarwedden waren, schadeloosstelling te verleenen, gelijk dit is voorgesteld bij art. 107 der begrooting. Dit zelfde punt werd ook besproken door den heer *Begram.*

De verschillende sprekers werden door den *minister* beantwoord. Hij begon met eene opmerking van den heer van Wintershoven, die meende dat de vrijheid van onderwijs in deze kamer niet veel sympathie had. De minister kan dit niet toestemmen. Hij vertrouwde dat ieder grondwettig voorschrift, in billijken zin toegepast, sympathie bij de kamer zou vinden. Hij voor zich gaf de verzekering dat hij groote waarde aan die vrijheid hechtte. Hij neemt echter de grondwettelijke vrijheid van onderwijs, in dien zin op, dat het onderwijs van overheidswege te geven, niet mag in den weg staan het bijzonder onderwijs, maar dit laatste ook volstrekt geen inbreuk mag maken op het onderwijs der regering. Hij bestreed dat aan de wet op het lager onderwijs eene verkeerde uitlegging was gegeven. Wat het kosteloos onderwijs betreft, dit volgde voornamelijk uit de bepaling van art. 31, dat elke gemeente voorziet in de kosten van haar lager onderwijs, voor zoo verre die niet komen ten laste van anderen, of op andere wijze worden gevonden. Het gronddenkbeeld is dus dat iedere gemeente moet voorzien in de kosten van het onderwijs. Daar dit echter voor vele gemeenten een te zware last zou kunnen worden, is in art. 33 de bepaling opgenomen, dat eene bijdrage voor ieder schoolgaand kind kan worden geheven. Het heffen is dus niet imperatief maar facultatief. De regering heeft nooit bij de gemeentebesturen aangedrongen op het niet heffen van schoolgeld; zij heeft altijd een matig schoolgeld voorgestaan. Maar als de gemeentebesturen niet voorstellen die belasting te heffen, dan kan de regering ze er ook niet toe noodzaken. Wat de bijzondere vragen betreft, antwoordde de minister in de eerste plaats aan den heer Heemskerk Az., dat er nog wel gemeenten zijn die achterlijk blijven in de uitvoering der wet op heer lager onderwijs, maar dit getal is niet zoo aanzienlijk, en hij verwacht dat het met het einde van het jaar nog slechts gering zal zijn. En alsdan zal de regering alle middelen aanwenden, die te harer beschikking staan om tot eene spoedige uitvoering te geraken. Een uiterst middel daartoe ligt in de gemeentewet. Weigert een gemeentebestuur uitvoering te geven aan eene wet, die ook aan zijne zorg is toevertrouwd, dan geeft de wet het middel aan de hand, hoe te handelen. Wat art. 36 betreft, dit moet opgevat worden in ruimen zin. Men moet niet enkel letten op onvermogende of in nood verkeerende gemeenten, maar ook op die welke door de uitgaven voor het onderwijs te zwaar zouden worden gedrukt. De voordragt in art. 107 der begrooting rust op de billijkheid. De gemeentebesturen genoten vroeger inkomsten uit goederen, die thans aan den staat zijn overgegaan; het is billijk dat zij in dit gemis worden te gemoet gekomen. Ten slotte zeide de minister, in antwoord op eene opmerking van den heer Meylink, Ik vlei mij dat ook overdreven zal worden gevonden „dat een aantal ingezetenen van Nederland het land verlaten uit hoofde van de drukkende lasten niet alleen, maar ook om de vele onaangenaamheden van anderen aard waaraan zij zijn blootgesteld" (welke uitdrukking door den heer Meijlink was gebezigd). Ik meen dat wij, onder de werking onzer grondwet, het voorregt hebben eene betamelijke vrijheid te genieten en dat zij, welke die betamelijke vrijheid voorstaan, die niet elders zullen behoeven te zoeken.

Hierop ontstond nog eenige woordenwisseling, waarna de heer *Thorbecke* de industrieschool in Twenthe besprak. Hij vroeg of de minister zou handhaven de toezegging van zijn voorganger, om voor die school een rijkssubsidie te verleenen. Die vraag werd door den *minister* bevestigend beantwoord.

Ook de Delftsche akademie kwam weder ter sprake. De heeren *Wintgens, Delprat* en *van Hoevell* voerden hierover in verschillenden zin het woord. De *minister* zeide de akademie, zoo als zij bestond, niet in bescherming te nemen, maar stelde tegen het ongunstig oordeel, daarover in de gewisselde stukken geveld, de gunstige resultaten over. De zaak is echter in behandeling tusschen hem en den minister van kolonien; na het in te stellen onderzoek zal zij beslist worden. Hij kan echter thans nog niet verzekeren of de gewenschte regeling zou leiden tot eene geheele afbreking van het bestaande.

De algemeene beraadslagingen over deze afdeeling waren hiermede geeindigd. — Tot de behandeling de artikelen overgegaan zijnde, stelde de heer *Olivier* voor, om art. 107 jaarwedden enz. van de onderwijzer en onderwijzeressen bij de lagere scholen f 157,900, met f 90,000 te verminderen. Dit amendement werd bestreden door den heer *Meylink*, doch verdedigd door den heer *Heemskerk Az.* terwijl de minister de zaak aan de beslissing der kamer overliet. Hij merkte echter op dat het cijfer niet met f 90,000 maar met f 87,900 moest worden verminderd. — De heer Olivier stelde hierop voor het artikel op f 70,000 te brengen, welk voorstel werd aangenomen met 51 tegen 17 stemmen. Daarentegen werd met 41 tegen 28 stemmen op voorstel van den heer Heemskerk Az., beslist, om art. 108, bijdragen aan gemeenten in de kosten van het onderwijs, met f 30,000 te vermeerderen en alzoo te brengen op f 100,000.

De afdeeling VIII, kunsten en wetenschappen, gaf tot geene algemeene beraadslaging aanleiding. — Bij de behandeling der artikelen werd het subsidie voor de herstelling der St. Janskerk te 's Hertogenbosch, besproken, welk subsidie echter werd toegestaan.

Bij art. 138 „aankoop van boekwerken enz. f 8000," werd voorgesteld het subsidie voor het nederlandsche woordenboek, ten bedrage van f 4000, weg te laten. Dit amendement, voorgesteld door den heer *van Heukelom*, werd met 39 tegen 27 stemmen aangenomen.

De verdere artikelen dezer afdeeling werden zonder beraadslaging goedgekeurd.

In deze zitting is ingekomen een ontwerp van wet, regelende de rekening der ontvangsten en uitgaven van het pensioenfonds.

Ook is ontvangen het verslag over het beheer der oostindische kolonien in 1859; verzonden naar eene commissie bestaande uit de heeren Duymaer van Twist, van Nispen, Myer, Elout en van Hoevell.

Buitenlandsche tijdingen.

Engeland.

Londen 4 december. In den gemeenteraad der city zal binnen kort door den heer Richardson worden voorgesteld aan Garibaldi het eereburgerschap der city te verleenen. Wordt het voorstel aangenomen, dan zal Garibaldi uitgenoodigd worden naar Londen te komen.

— Uit Newport wordt gemeld, dat in de zes mijlen van die stad gelegen Risca-kolenmijnen, zaturdag ll. eene vreeselijke gasontploffing heeft plaats gehad, terwijl ongeveer 200 arbeiders zich in de mijnen bevonden. Men heeft reeds 61 lijken uit de groeven opgehaald, en het is te voorzien, dat bijna al de zich daarin bevindenden om het leven zijn gekomen.

— Ll. vrijdag werd te Edinburg eene vergadering gehouden van het Britsch genootschap tot afschaffing van den tabak. Professor Miller betoogde dat, daar de tabak hoogst vergiftige bestanddeelen bevat, het gebruik van rooken en snuiven op velerlei wijze strekt tot nadeel van den ligchamelijken en zedelijken toestand. Deze motie werd aangenomen, alsook die van den heer Thomas Knox, welke de stelling verdedigde dat, daar het rooken leidt tot aanmoeding van drankgebruik, niet alleen door het veroorzaken van ziekelijke dorst, maar ook door zijn uitputtend vermogen, zoo dat men in verkeerde middelen versterking zoekt, het gebruik van den tabak de strekking heeft tot bevordering van misdaad en verkwisting onder de volksklassen.

— De keizerin der franschen heeft heden de koningin van Engeland te Windsor bezocht. H. M. is twee uren lang bij de koningin gebleven en heeft Windsor ten drie en een kwart ure verlaten, om zich naar Londen te begeven.

Duitschland.

Berlijn 3 december. Gisteren morgen heeft de minister van justitie, de heer Simons, eene audientie bij den prins-regent gehad, die twee uren duurde. In deze audientie, die het proces van Stieber betrof, moet de heer Simons het moeijelijke van zijne positie hebben laten uitkomen. In goed onderrigte kringen is men van oordeel, dat de heer Simons, zoo niet vóór de bijeenkomst van de kamers, althans spoedig daarna, zijn post nederleggen zal.

Wat den policie-president, den heer von Zedlitz, betreft, zoo heeft men even zeer grond om te vermoeden, dat hij reeds vóór dat de kamers bijeen komen, afstand van zijne betrekking doen en regeringspresident in Liegnitz worden zal.

— De Wiener Zeitung heeft, zoo als men weet, gemeld dat de geruchten betreffende onderhandelingen tot den verkoop van Venetie van grond ontbloot zijn. De hamburgsche Börsenhalle is van oordeel, dat Oostenrijks tegenstand eensdeels toe te schrijven is aan nieuwe verzekeringen van de pruissische regering, en andersdeels aan de bekende gezindheid van de midden-duitsche staten, die het voortdurend bezit van Venetie door Oostenrijk, als noodzakelijk beschouwen voor Duitschland. Het wurtembergsche regeringsblad bevat echter een berigt, dat met die bewering zoo al niet strijdt, dan toch kwalijk te rijmen is; het zegt namelijk dat de geruchten, betreffende eene overeenkomst tusschen Oostenrijk en de zuid-duitsche staten, tot bezetting van Tyrol door laatstgenoemden, in geval een oorlog wegens Venetie mogt uitbarsten onwaar zijn.

— Te Krakau hebben den 28 november, bij gelegenheid, van een requiem ter nagedachtenis van den poolschen dichter Adam Mickiewicz, ongeregeldheden plaats gehad.

Belgie.

Onderscheiden berigten uit Turyn melden dat eenige priesters van de katholieke kerk zich aldaar hebben vereenigd, om eene nationale en van den roomschen stoel onafhankelijke kerk op te rigten, dat zij op gezette tijden met gelijkgezinden in een bepaald lokaal bijeenkomsten houden, eene in het italiaansch opgestelde liturgie gebruiken en een weekblad tot bevordering hunner zaak hebben opgerigt. Het katholieke Journal de Bruxelles, dat berigt bevestigende, voegt daarbij dat het streven dier afvallige geestelijken eigenlijk van het britsche bijbelgenootschap uitgaat en door het sardinische gouvernement, in strijd met de bepalingen der constitutie, begunstigd of althans toegelaten wordt.

Frankrijk.

Parijs 4 december. Men wil dat de heer de Persigny, de nieuw benoemde minister van binnenlandsche zaken, gunstig gestemd is voor eene ontbinding van het wetgevend ligchaam. De heer de Morny, president dier vergadering, is daarentegen tegen eene ontbinding. De keizer, zoo voegt men er bij, zou nog geen besluit genomen hebben, maar daarmede willen wachten tot dat de heer de Persigny bezit van zijne portefeuille genomen heeft.

— Er loopt hier een gerucht van onderhandelingen, welke tusschen onze regering, de sardinische en den pauselijken stoel zouden zijn aangeknoopt. Koning Victor Emmanuel zou aan den keizer gevraagd hebben om tot bemiddelaar te dienen, ter ondersteuning van de voorstellen welke hij te Rome wenscht te doen. Die voorstellen wil men dat zouden bestaan in het maken van een wereldlijk gebied van de pauselijke regering, in de oprigting van een vicariaat ten bate van Victor Emmanuel voor de reeds door hem bezette gewesten, en de vestiging der hoofdstad van het koningrijk Italie te Rome op het Quirinaal, terwijl de paus het stedelijk bestuur en zijne residentie op het Vaticaan zou kunnen behouden.

De bovenstaande geruchten vinden wel tegenspraak, maar er schijnen toch eenige onderhandelingen gevoerd te worden.

— De dagbladen deelen eene aankondiging mede, inhoudende dat de schadevergoeding van 4½ mill. fr. voor de onteigening van 86,660 meters grond, behoorende tot het park Monceaux, welke gronden moeten strekken tot uitbreiding van den Boulevard Malesherbes, is toegekend aan H. M. koningin Amélie, den graaf van Parijs, den hertog van Nemours, den prins van Joinville, den hertog van Montpensier, en aan den koning der Belgen en diens kinderen.

— De geheele geestelijkheid van de Santa Casa te Loretto is door den paus in den grooten ban gedaan. Hoewel de bisschop bij de mededeeling van dit besluit alleen schreef, dat de redenen zoo wel hem als het publiek genoeg bekend zijn, is het vrij waarschijnlijk dat dit is geschied ten gevolge van de plegtige ontvangst, welke aan koning Victor Emmanuel te Loretto van de zijde der geestelijkheid is ten deel gevallen.

— De poolsche uitgewekene Miroslawsky, die zich volgens de jongste berigten, te Napels bevond en langen tijd alhier verblijf hield, heeft aan een zijner vrienden geschreven, dat zijn plan tot het oprigten van een poolsch legioen volkomen gelukt is en Europa weldra de bewijzen van dapperheid zijner manschappen zal vernemen. Alleen uit Frankrijk zijn een 50tal uitgewekenen hem gevolgd.

Parijs 6 december. De Moniteur deelt eene circulaire mede van graaf de Persigny, als nieuw opgetreden minister van binnenlandsche zaken aan de prefecten. Daarin doet hij de edele strekking uitkomen van het decreet van 24 november, waardoor de vreedzame uitoefening wordt voorbereid van de vrijheden, waarmede de populaire troon van Napoleon den voortgang wil bevorderlijk zijn. Hij beveelt de prefecten verder aan, om niets te verzuimen wat kan bijdragen tot meerdere verzoening van alle partijen.

Zoowel dit stuk als de bij voortduring door het Journal des débats gevoerde taal, waarbij, in tegenspraak met Le constitutionnel en Le pays, gunstiger beteekenis wordt toegekend aan het jongste keizerlijke decreet, en vooral eenige woorden, door de keizer in den ministerraad gebezigd, hebben den moed een weinig verlevendigd. De keizer zou daarin namelijk, tot verbazing van zijne omgeving, gezegd hebben dat hij het zekere voornemen heeft om de verlangens der publieke opinie en den natuurlijken vooruitgang der denkbeelden voor te komen.

Italie.

Blijkens een telegram uit Napels van den 3 dezer, hebben eenige batterijen van generaal Cialdini hun vuur tegen Gaëta geopend, hetwelk van die vesting beantwoord was.

— Koning Victor Emmanuel is woensdag van Palermo naar Napels terug gekeerd. De Sicilianen hebben hem buitengewone *bewijzen van sympathie gegeven, zoo dat* Z. M. zeer tevreden terug keert.

— Door den minister van buitenlandsche zaken van koning Frans II is uit Gaëta, onder dagteekening van den 12 november, weder eene dépeche gerigt aan alle vertegenwoordigers van dien koning bij de europesche groote mogendheden. Dit stuk is vooral opmerkelijk door den bitteren toon tegen de vorsten, die geweigerd hebben om de verdediging op zich te nemen van de dynastie der Bourbons te Napels tegen de natie, en later tegen de sardinische tusschenkomst. Daarbij wordt echter nadrukkelijk de fransche keizer uitgezonderd „die *alleen het edelmoedige voorbeeld gaf om zich te verheffen* boven de algemeene apathie," en zich daardoor eene berisping van Engeland op den hals haalde, terwijl de andere regeringen hem alleen lieten staan.

In het zelfde stuk komt voor, dat koning Frans zich tot het besluit, om zich te Gaëta tot het uiterste te verdedigen, geleid zag, niet alleen door de zucht om het erfgoed zijner vaderen te verdedigen, maar ook, „uit eerbied voor de broederband, die alle vorsten behoorde te verbinden, uit krachte hunner goddelijke roeping en hunner gelijkvormige belangen."

Het mag hierbij niet uit het oog verloren worden dat de onlangs te Warschau verzamelde vorsten *de zaak uit een ander* oogpunt beschouwden. Uit den verderen inhoud van dit stuk maakt men op dat, als dit formeele protest aan de mogendheden zonder gevolg blijft, Frans II de overtuiging wel zal hebben, het zijne te hebben gedaan in het belang van zijn goddelijk regt en een wederstand zal staken, waarvan hij zelf het nuttelooze volkomen inziet.

— Koning Victor Emmanuel, zoo verhaalt men, had den kardinaal Sforza, aartsbisschop van Napels, uitgenoodigd derwaarts terug te keeren en er zijne functien te hervatten, waarop zijne eminentie de volgende voorwaarden aan de goedkeuring des konings onderworpen *heeft: eerstelijk* niet in aanraking met den koning te komen en zich niet met staatkundige zaken in te laten; ten tweede zich het regt voor te behouden om er niet in te bewilligen dat de naam van Piemont in de Te Deums voorkomt die gezongen mogten worden, of althans dat die Te Deums uitsluitend door piemontesche priesters zullen worden aangeheven; eindelijk de geheele in vrijheid stelling van alle in staat van gevangenis gehouden wordende bisschoppen en priesters. Men weet nog niet of Victor Emmanuel deze voorwaarden aangenomen heeft, maar heeft reden om te gelooven dat zijne begeerte om den kardinaal aartsbisschop te Napels terug te zien keeren, op het besef der noodzakelijkheid van een hoogen zedelijken invloed tot herstelling der orde gegrond was.

— Acquapendente, een nog onder het gezag van den paus staand stadje nabij de toskaansche grenzen, is dezer dagen door eene uit Toskane gekomen bende gewapende lieden overrompeld en bezet, maar op de nadering van fransche troepen dadelijk weder ontruimd. Men meende te Rome dat, indien de franschen ernstig voornemens waren het pauselijk gezag in de provincie Viterbo ongestoord te handhaven, een woord van hen genoeg zou geweest zijn om dezen nieuwen aanval van vrijscharen voor te komen. Het pauselijk gouvernement durfde zich dan ook niet volkomen op de welwillendheid der franschen verlaten, en had besloten 600 man van zijne troepen naar Acquapendente en de omstreek te zenden; dit detachement zou den 28sten van Civita-Vecchia naar de toskaansche grenzen vertrekken.

Handelsberigten.

Graanmarkten.

Amsterdam 7 december.

Tarwe en gerst flaauw.

Raapolie *op zes weken* f 43. *Lijnolie op zes weken* f 32.

Oostburg 5 december.

De aanvoer van granen was weder groot, en er bestond vrij wat vraag voor tarwe, gerst en paardeboonen, de laatste tegen omtrent vorigen prijs, eerstgenoemde tegen lager koersen. Men betaalde voorjarige tarwe bij partijtjes f 11 a f 12,50, enkele puike nieuwe f 10,50, gewone en mindere f 10 a f 9. Rogge ter consumtie f 6,75 a f 7. Winter gerst f 5,75, f 6, f 6,25 a f 6,40. Zomer dito f 5,50 a f 6. Haver f 2,50 a f 3,50. Paardeboonen f 6,80, f 7 a f 7,10. Graauwe erwten f 10 a f 11. Groene dito f 8 a f 11. Kanariezaad op f 12 gehouden; de kwaliteit laat veel te wenschen over.

Middelburg 6 december.

De aanvoer uit onze naburige eilanden was weder grooter dan voorgaande week, vooral van tarwe en gerst, en uit Walcheren was ook een goede aanvoer. Koopers voor tarwe waren op de verlaagde hollandsche berigten ook merkelijk lager gestemd; men kocht jarige zeeuwsche tarwe f 11. Nieuwe zeeuwsche tarwe f 9, f 9,50, puike f 9,70 a f 9,80. Puike jarige walchersche tarwe f 13, a f 12,50 naar deugd. Puike nieuwe walchersche tarwe f 10,75 a f 10,25, mindere f 10 a f 9,75 de mud. Zeeuwsche rogge f 7,30 a f 7 naar kwaliteit. *Gerst meer* aan met minder genegen koopers; de wintergerst bragt naar deugd f 5,50 a f 6 op; dito zomergerst f 5,25 a f 5,75 naar kwaliteit. Walchersche witteboonen zijn van f 10 tot f 14,75 naar deugd. Walchersche bruineboonen f 13,50 a f 15,50. Walchersche paardeboonen waren weder algemeen begeerd, begin beurs kocht men gaarne aan f 7,20 doch laat beurs werd f 7,30 tot f 7,40 betaald. Walchersche groene erwten f 11,75 a f 10 naar deugd. Walchersche groote erwten f 13 a f 12 naar kwaliteit. Koolzaad weinig ter veil, met genegen koopers, puik koolzaad f 13, gewoon f 12 de mud. Zeeuwsche paardeboonen zeer weinig aan, en die bragten f 7 op. Raapolie f 48,75. Patentolie f 46. Lijnolie f 34,75 per vat op 6 weken, op kontant f 1 lager. Raapkoeken f 88 per 1040 stuks. Lijnkoeken f 13,50 per 104 stuks.

Gemiddelde marktprijzen.

Middelburg 6 december.

	per ned. mud.		per ned. mud.
Tarwe oude	f 11,— à f 15,—	Bruineboon.	f 13,— à f 15,50
Dito nieuwe	- 9,50 à - 11,—	Paardeboonen	- 7,— à - 7,40
Rogge oude	- 6,30 à - 7,30	Gr. erwten	- 10,— à - 13,—
Gerst wint.	- 5,50 à - 6,—	Witte erwten	- —,— à - —,—
Dito zom.	- 5,50 à - 5,75	Kool en raapz.	- —,— à - —,—
Boekweit	- —,— à - —,—	Aardappelen.	- 3,— à - 3,25
Haver	- 3,— à - 4,—		per ned. pond.
Witteboon.	- 12,— à - 14,75	Versche boter	f —,80 à f —,90

Middelprijzen van bakbare tarwe f 11,75 en rogge f 7,25.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 7 december.

Nederland.	Certific. Werkelijke schuld	2½	pct.	62⅞
	dito Nationale dito	3	„	75¼
	dito dito dito	4	„	98
	Aand. Handelmaatschappij	4½	„	—
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	102½
	Certific. Hope & co.	4	„	75⅞
	dito dito 1855, 6de serie.	5	„	96
	dito	6	„	—
	Aand. spoorweg			206½
	Leening 1860. (contant)	4½	„	89⅞
Polen.	Schatkistobligatien	4	„	—
Spanje.	Obligatien	1¾	„	40⅝
	dito binnenlandsch	3	„	47⅛
	Certific. coupons bewijzen			6$\frac{1}{16}$
	Crediet instelling			—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek	5	„	43⅝
	dito amsterdamsche	5	„	65½
	dito nationale	5	„	50⅝
	dito 1847/1852	2½	„	23¾
	Bank actien	3	„	610
Belgie.	Certificaten bij Rothschild	2½	„	52⅜
Portugal.	Obligatien	3	„	45½
	dito nieuwe	3	„	44¼
Grenada.	dito			—
Venezuela.	dito	2½	„	—
Illinois.	dito	7	„	91½
Mexico.	dito	3	„	19⅜

Londen, 6 december, ten 12 ure. Consols 94⅛.

Weenen, 6 dec. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 64,60.

Parijs, 6 dec. (slotpr.) 4½ pct. compt. —,— 3 pct. 70,40

Boekbeschouwing.

Een zomer in het Noorden, door Gerard Keller. Eerste deel. Arnhem bij D. A. Thieme. 1860.

Waartoe reizen wel dient? Men kan antwoorden, om eene reisbeschrijving te geven. En waartoe dient dan eene reisbeschrijving? Om te doen reizen.

Deze cirkelgang van gedachten bevat veel waars, doch is gelukkig, hoe dikwerf ook gestaafd, als regel valsch, omdat hij gevolgen en oorzaken verwart. Hoe veel reisindrukken er ook geschreven en medegedeeld worden, er worden nog meerdere niet geschreven en niet medegedeeld: dat is, het getal van hen die hunne reisherinneringen opschrijven en ter algemeene kennisse brengen, is geringer dan van hen, die zich tevreden stellen alleen te genieten. *De reden is eenvoudig.* Allen, *die* met een bepaald wetenschappelijk doel reizen, zien gewoonlijk niets meer dan met hun plan overeenkomt, en de groote reizende menigte zou op de vraag waarom ze reist, geen ander antwoord weten dan dat van Gerard Keller: om te zien.

„Gij reist er dus uitsluitend heen, om, wanneer gij in uw land teruggekeerd zijt, te kunnen zeggen: ik heb Zweden en Noorwegen gezien?

— Juist; waarschijnlijk ga ik nog verder en zal ik er bij zeggen, *wat* ik gezien heb. Er is zelfs kans op, dat ik het beschrijf.

— Gelooft gij niet, dat die taak beter aan de Zweden en Noren zou zijn toevertrouwd?

— Als er gevraagd werd een statistisch, geographisch, historisch, ethnologisch, geologisch, kortom eenig wetenschappelijk werk, ja; als het den indruk geldt, dien het geheel maakt, neen!

— Den indruk op u altijd."

— Natuurlijk.

— Vergeef me... is uwe reis dan niet vrij nutteloos? De wereld zal er weinig verder door komen, of zij al weet, hoe gij het vindt in Zweden en Noorwegen; de eenigen, die misschien van uwe opmerkingen partij zouden kunnen trekken, zijn de inwoners zelve, en die lezen geen hollandsch."

Er is iets snijdend kouds in deze opmerkingen van den machinemeester, (want deze was de vrager,) wiens regel was: genot zonder nut is geen genot. Keller had regt toen hij zich door zulke bezwaren niet liet weerhouden van zijne reis, maar of de lezer niet somtijds bij het lezen dezer bladen iets van *dat koele van dien machinemeester in zich voelt opkomen?* De reiziger mogt niet oordeelen: genot zonder nut is geen genot; want dat armoedig utiliteitssysteem zou hem tot rustig t' huisblijven veroordeeld hebben; maar de lezer vraagt bij het genot van dit boek tevens eenig nut.

Het genot bestaat in den goeden, prettigen vorm en gemakkelijken stijl, lossen verhaaltrant en dergelijke deugden meer. Maar dit alles stelt mij, eenvoudig lezer, bij mijn gloeijende kagchel, niet zoo gemakkelijk tevreden, als ik van die meeuwbergen lees, en die trotsche natuur mij met trekken zie geteekend, juist geschikt om te bewijzen, dat de indruk niet *weer te geven is. Met alle sympathie voor den schrijver en* zijn onderwerp blijf ik koud, ijskoud bij al die aanhalingen uit den reisgids en die opsomming van doode vorsten en vorstinnen, die hier of daar begraven liggen. Dan spring ik een bladzijde over, zonder permissie te vragen, en laat de rust dier dooden ongestoord. Het genot van den schrijver was *natuurgenot. De lezer kan dit niet dan flaauw* deelen, *omdat de* teekening nimmer aan den eisch voldoet, en Keller zelf hier en daar zich niet in staat verklaart om een juist denkbeeld der zeldzaam schoone natuur te geven.

Dit alles geldt niet slechts voor deze, maar voor elke reisbeschrijving. De natuur draagt een zoo zamengesteld karakter, dat woorden alleen niet in staat zijn haar getrouw te schetsen, en een juist beeld voor het oog van den lezer te doen ontstaan. Eene reisbeschrijving moet dus, zoo ze waarde zal hebben, nog iets meer, iets meer blijvends geven. Het reizen zelf moge voor den tourist de vrucht van ontwikkeling en vermeerderde beschaving dragen, het moge *zijn* blik verruimen en vrij maken van alle volksvooroordeelen, het is billijk dat de lezer eener reisbeschrijving ten minste eenigzins in staat worde gesteld ook van deze vruchten te genieten. Heeft de schrijver van den „zomer in het Noorden" aan dezen eisch voldaan?

Gedeeltelijk ja, gedeeltelijk neen.

Van beiden eene proeve.

Het is een zeer gewone en natuurlijke liefde, die ieder volk, ook het onze, voor zijne taal koestert. Verre van dit af te keuren, achten we eene natie, die onverschillig is voor hare taal, weinig ontwikkeld. Evenzeer als de liefde tot het huisgezin ieder lid des gezins moet bezielen, is ook de liefde voor het volk, waartoe men behoort, eene der eerste vereischten voor een onafhankelijk bestaan. En wat is liefde tot een volkstaal anders, dan gehechtheid aan den éénen band, die de bewoners van den zelfden grond aaneen hecht? Doch het gemis van deze vooringenomenheid moge te veroordeelen zijn, ook de overdrevene gehechtheid is af te keuren. 'Zij leidt tot geringschatting van anderen, tot een gevoel van zelftevredenheid en zelfgenoegzaamheid, dat voor vooruitgang een onoverkomelijke hinderpaal is. Wij zijn in ons land zoo gewoon, niet het minst na Bilderdijk, onze taal te hooren opvijzelen, als ware het de schoonste der wereld. Al zijn wij verstandig genoeg om niet meer te beweren, gelijk in vroeger eeuwen een liefhebber eens deed, dat de nederduitsche taal in 't paradijs door wijlen Adam en Eva is gesproken, toch zijn de lofspraken en lofzangen op onze taal rijk aan allerlei dwaze en zotte overdrijvingen. Welnu, ziet eens: te Drontheim, gastvrij door den hollandschen consul ontvangen, die natuurlijk geen hollandsch kende, *werd de heer Keller verzocht zijne moedertaal eens te* doen hooren. Hij deed het en reciteerde een versje van ten Kate, „om onze taal niet ganschelijk tot schande te maken."

— Maar dat is een vers, merkte mijne gastvrouw op, en misschien hebt gij een van de vloeijendste uitgezocht.

— Zoudt ge meenen, mevrouw! dat ik in Noorwegen mijne taal er aan waag?

De lezer, die deensch of zweedsch kent, zal mij die verloochening onzer moedertaal ten goede houden in een land, waar de taal muziek schijnt. De enkele malen, dat men ons hollandsch op de proef stelde, delfde ik altijd het onderspit, en *wie er verzen moge maken op onze moedertaal of ze durft* roemen, maakt zich aan een ongemotiveerde grootspraak schuldig."

Dit klinkt juist niet als een compliment, en is misschien wel wat al te sterk gesproken. Doch 't kan goed zijn, om overdrijving te keeren en eindelijk eens allen te doen begrijpen, dat de taal van een volk alleen voor dat volk geschikt is, maar daarom *nog niet de beste of schoonste is, die zich* denken laat. Het kan de ingenomenheid voor minachting bewaren. Onze taal is door haar forschen bouw en door haar kracht van medeklinkers een harde, maar 't is ons geen schande. Het is de taal van een volk, dat altijd voor zijn bestaan heeft moeten strijden tegen de natuur en tegen de overmagt van andere volken. In dien strijd is onze taal gevormd. Wie dit in het oog houdt, kan fier zijn op zijn volk en taal, maar zal zich ook van kleingeestige geringschatting van andere volken en talen weerhouden.

Het aangehaalde kan bewijzen, hoe er ook in deze reisbeschrijving genoeg zaken voorkomen, om den gezigtskring van den lezer te verruimen en hem alzoo eenigzins te doen deelen in de vruchten, door den heer Keller zelven van *dezen toer genoten. Doch wij hadden* wel *gewenscht,* dat onze kennis van het zweedsche volk belangrijker bijdragen had ontvangen, dan werkelijk het geval is. De schrijver heeft — het behoort tot zijne verdediging niet te worden verzwegen — de noordsche landen in den zomer bezocht, en schijnt, uit dit boek te oordeelen, daardoor weinig van het huiselijk leven gezien te hebben. De meeste familien, aan welke hij aanbevelingsbrieven had, waren afwezig. Ook ten opzigte van den maatschappelijken toestand, de openbare meening aangaande de groote vragen, die in Zweden aan de orde zijn, missen we veel, al nemen wij met dankbaarheid het *gegevene* aan.

Doch ondanks deze aanmerking, bevelen wij Kellers werk zeer ter lezing aan. Het zal belangstelling in het lot en den toestand der merkwaardige noordsche landen opwekken.

Middelen van vervoer.

STOOMBOOTDIENST

TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

Uren van vertrek in December.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Zaturdag	8	's morg.	7 ure.	Maandag	10	's morg.	6 ure.
Zondag	9	„	8	Dingsdag	11	„	7
Dingsdag	11	„	10	Woensdag	12	„	7
Donderdag	13	„	11	Vrijdag	14	„	7
Zaturdag	15	„	6	Maandag	17	„	9,45
Zondag	16	„	6	Dingsdag	18	„	9,45
Dingsdag	18	„	6	Woensdag	19	„	9,45
Donderdag	20	„	6	Vrijdag	21	„	9,45

Advertentiën.

Heden overleed onze zeer geachte Vader en Behuwdvader, de WelEerwaarde Heer DANIEL VAN BASSELAAR, in den ouderdom van 80 jaren en ruim 7 maanden.
I. C. O. BENTEYN.
Biervliet, W. C. M. BENTEYN,
den 2 December 1860. VAN BASSELAAR.

Den 4den December 1860 overleed te Haarlem onze waarde Broeder en Behuwdbroeder GISBERT GERSEN, gep. Luitenant ter zee der 1ste klasse.
Middelburg, T. J. GERSEN.
den 7 December 1860. M. A. C. DEENIK.
Eenige kennisgeving.

Voor de vele en hartelijke bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van mijn' geliefden Zoon PIETER HENDRIK, betuig ik, ook namens mijne Kinderen, mijn opregten dank.
Middelburg, H. P. VAN DER WEELE,
den 8 December 1860. Wed. M. J. HAMAKERS.

BETALING van Tractementen, ten Kantore van den Betaalmeester en bij Heeren Ontvangers der Directe Belastingen.

VAN DEN BROECKE LUTEYN & SCHOUTEN adverteren, dat van af 2 Januarij e. k. ten hunnen Kantore zullen worden afbetaald ALLE nog bestaande Obligatien laste den **Onrustpolder**, met de alsdan verschenen Coupons.
1 December 1860.

STRAATWEG TUSSCHEN MIDDELBURG EN VEERE.
Die genegen zijn tot **Uitkoop van Tol** gedurende 1861, behooren zich daartoe vóór 21 dezer bij de Tolgaarders aan te melden.

TEEKEN-AKADEMIE.
Honoraire Leden en Begunstigers worden uitgenoodigd tot **de bezigtiging** van eenige **Schilderijen**, vervaardigd door den Heer C. KIMMEL.
De gelegenheid wordt aangeboden gedurende de volgende week, in het gebouw der Akademie, terwijl ook aan andere Personen toegang wordt gegund, tegen betaling van 25 cent ten behoeve van den Concierge.

ZUSTERVEREENIGING
VOOR BINNEN- EN BUITENLANDSCHE ZENDING.
Eerste Jaarverslag op Woensdag 12 Dec. 1860, des avonds ten 6 ure, in het Kerkgebouw op de Rouaansche Kade; ter bijwoning waarvan Begunstigsters en belangstellenden vriendelijk worden uitgenoodigd.

M A R I N E.
De DIRECTEUR EN KOMMANDANT der Marine te **Vlissingen**, maakt bij deze bekend, dat door hem, onder nadere goedkeuring van den Minister van Marine, op Woensdag den 12 December aanst., des middags ten 12 ure, in het openbaar bij inschrijving zal worden HERBESTEED:
De levering van versch RUNDVLEESCH ten behoeve der Equipage van Z. M. Zeemagt te Vlissingen en op de Schelde, gedurende het jaar 1861.
Volgens de Voorwaarden, welke ter Griffie van de Directie der Marine aldaar zijn gedeponeerd, en waarin onder anderen voorkomt, dat het Vee daags vóór de levering levend op 's Rijks Werf aan de Keurcommissie moet worden aangeboden en daarna geslagt en afgeleverd.
De Inschrijvingsbilletten zullen op Zegel en behoorlijk gesloten, uiterlijk op voorschreven dag en uur ter Griffie voormeld moeten bezorgd zijn.
Vlissingen, 7 December 1860.
De Directeur en Kommandant voornoemd,
DE SMIT V. D. BROECKE.

Mr. C. VAN DER LEK DE CLERCQ, Notaris te Zierikzee, zal op Dingsdag den 11 December 1860, des voormiddags om 9 ure, ten huize van den Heer W. G. ZANDVOORT, te **Zierikzee**, en ten verzoeke van zijne Principalen, openbaar verkoopen:
EENIGE GOEDEREN
afkomstig van het gestrande Schip Suomi
en bestaande in: p. m. 16000 bosjes Touw (Coiryarn), oud en nieuw Touwwerk, Want, Zeilen, Blokken, Ankers, zware en ligte Kettingen, Ra's, Stengen, een stuk Mast, Brandhout, IJzer- en Koperwerk, Nagels, Scheepsklokken, Stoelen, ledig Fust, Provisien, blokken Mahony- en Pokhout enz. enz.
Zijnde alles des daags vóór de Veiling voor een ieder te bezigtigen, op de Nieuwehaven te Zierikzee.

De Notaris TH. VAN UIJE PIETERSE zal op Dingsdag den 11 December 1860, des avonds 7 ure, in het Koffijhuis DE OUDE VRIENDSCHAP, op de groote Markt te **Vlissingen**, presenteren te verkoopen:
1. EEN HUIS EN ERF,
aldaar, in de Slijkstraat, wijk C no. 39, waarin de **Schilders-Affaire** wordt uitgeoefend; Grondlasten ƒ15,30, en
2. EEN PAKHUIS EN ERF,
aldaar, in den Bakkersgang, wijk C no. 34; Grondlasten ƒ 3,40. — Beide op den dag der Verkooping te bezigtigen.
Informatien te bekomen bij gemelden Notaris.

OPENBARE VERKOOPING ten overstaan van den Griffier Mr. P. J. A. VAN DAM, op Dingsdag den 11 December 1860, des voormiddags 11 ure, op het Plein bij den Heer J. KOENS te **Goes**, van **acht goed bij den weg loopende PAARDEN**, diverse **Rijtuigen**, **Paardentuigen** en wat meerder zal worden opgeveild.

OPENBARE VERKOOPING op Woensdag den 12 December 1860, des voormiddags ten 11 ure, van ruim **25 stuks zware Olmen- en eenige Populieren BOOMEN**, staande binnen de Kom der Gemeente **Domburg.**

VERKOOPING aan de **BANK VAN LEENING** te **Vlissingen**, op Donderdag den 13 December 1860, beginnende ten negen ure, van de openstaande **PANDEN** over de maanden Julij, Augustus en September 1859.
Daags te voren, des namiddags van twee tot vier ure voor een ieder te zien.

De Notaris Mr. A. F. SIFFLÉ zal op Vrijdag den 14 December 1860, des avonds ten acht ure, in de Bovenzaal der Societeit DE VERGENOEGING, op de Groote Markt alhier, met Regterlijke magtiging, bij opbod en afslag aanbieden te verkoopen
EEN HUIS EN ERVE,
in de Schuitvlotstraat, op den hoek van de Pijpstraat te Middelburg, wijk N no. 211, Kadastraal bekend sectie B no. 380, ter grootte van 1 Roede 62 Ellen. In de Grondlasten over 1860 aangeslagen op ƒ 28,40.
Voorschreven Huis en Erve is daags vóór en op den dag der verkooping voor een ieder te zien, des morgens van 9 tot 12 en des namiddags van 2 tot 4 ure, en de Koopconditien zullen gedurende 8 dagen te voren ter lezing liggen ten Kantore van genoemden Notaris.

PUBLIEKE VERKOOPING IN HET NOTARISHUIS,
op Donderdag den 14 December 1860, des namiddags ten 3 — en Vrijdag den 15 December, ten 10 ure des voormiddags, ten overstaan van den Notaris W. L. WOUTERSEN, van eene aanzienlijke partij
FIJNE STOFFEN,
bestaande in Lakens, Bukskin, Satin de Laine, Cuir de Laine, Vlaamsch Linnen, Heeren en Burger Winter-Artikelen, Dames Mantelstof, eene partij echte Amerikaansche Overschoenen en verdere Manufacturen, benevens hetgeen meer te koop zal worden aangeboden. Te bezigtigen op Woensdag den 13 December, van 10 tot 3 ure des namiddags. L. C. HONDIUS,
Ondernemer van Openbare Verkoopingen,
Taxateur en Boedelschikker.

PUBLIEKE VERKOOPING VAN EENE HOFSTEDE.
Op Maandag 17 December 1860, des voormiddags tien ure, te **'s Gravenpolder**, in de Herberg bij ZAAIJER ten verzoeke van D. BAKKER, ten overstaan van den Notaris J. G. RISSEEUW te Goes, zal publiek worden geveild, eene
HOFSTEDE, genaamd ***DE PALMBOOM,***
groot 22.89.39 Ellen Gronds, gelegen in 's Gravenpolder en Nisse, waarbij na consent in PACHT zal volgen circa 3 Bunders **Bouw-** en **Weiland.**
Deze Hofstede zal ook in 11 Perceelen geveild worden.
Informatien te bekomen bij gemelden Notaris RISSEEUW.

De RENTMEESTER van Baarland en Oudelande is voornemens, ten overstaan van daartoe bevoegde Ministerien, in het openbaar te veilen, telkens voormiddags 10 ure:
Maandag 17 December 1860,
onder **Oudelande**, 170 stuks **OLMEN BOOMEN** aan den Kruipuitdijk.
Woensdag 19 December 1860,
onder **Baarland**, 90 stuks **OLMEN BOOMEN** aan den Plattendijk, begin scheid van het Ambacht, benevens eenig:
WILLIGEN KAPHOUT op de tronken, en onmiddelijk daarna, aldaar:
125 gave **OLMEN BOOMEN**, in het Bosch achter het Oudeslot, tegen de Dreef, allen voor Werkhout dienstig.
NB. Deze 125 Boomen zijn inmiddels uit de hand te koopen, adres bij den Rentmeester voornoemd te Goes,
J. FRANSEN VAN DE PUTTE.
Bij en van denzelven in privé nog **TE KOOP UIT DE HAND:**
34 **OLMEN** op zijne Weide beoosten het Dorp 's Heer Arendskerke; 35 **dito** en 30 **ESSEN** op het Exterweidje aldaar, met nog 15 **OLMEN.**
Onder de 129 Boomen bevinden zich zeer zware en alle voor Werkhout geschikt, — en eindelijk:
222 **OLMEN-** en 156 **ESSEN BOOMEN**, eerstgemelde Werkhout, benevens de Kap van 't Bosch en de Strobbels in **Weelmeet** onder **Kapelle.**

De Notaris D. UYTTENHOOVEN zal op Dingsdag den 18 December 1860, des avonds ten zeven ure precies, in het Koffijhuis DE OUDE VRIENDSCHAP, op de Groote Markt te **Vlissingen**, presenteren te verkoopen, de volgende
HUIZEN EN ERVEN,
staande en gelegen binnen de Stad Vlissingen:
Een **Huis en Erf** op de Oostzijde van de Nieuwehaven, gemerkt lett. K no. 66, Kadastraal bekend in sectie D no. 221, ter inhoudsgrootte van 81 Ellen;
Een **Huis en Erf** op de Oostzijde van de Nieuwehaven, gemerkt lett. K no. 67, Kadastraal bekend in sectie D no. 222, ter inhoudsgrootte van 2 Roeden 16 Ellen;
Een **Huis en Erf** op de Oostzijde van de Nieuwehaven, gemerkt lett. K no. 68, Kadastraal bekend in sectie D no. 223, ter inhoudsgrootte van 3 Roeden 73 Ellen;
Een **Huis en Erf** in den Schotschenhoek, gemerkt lett. I no. 24, Kadastraal bekend in sectie D no. 414, ter inhoudsgrootte van 21 Ellen.
Breeder bij uit te zetten Kaarten te vermelden.
Al dezelve zijn daags vóór en op den dag der Verkooping voor een ieder te zien.

VERKOOPING op **Ter Linde**, in de Gemeente Serooskerke, Dingsdag 18 December 1860, des voormiddags ten tien ure, van **Hakhout** en **Boomen.**

VERKOOPING van ongeveer **150 OLMEN BOOMEN**, op de Dorpen **Oost- en West-Souburg**, Zaturdag 22 December 1860, des voormiddags ten tien ure.

VERKOOPING VAN ZWARE OLMEN BOOMEN.
De Notaris VAN DEN BROECKE zal op Zaturdag den 29sten December 1860, des namiddags 2 ure, op de Hofstede van den Heer J. L. STERN, in den Goodsvlietpolder, Gemeente **St. Kruis**, in het openbaar verkoopen:
21 OLMEN BOOMEN, van 1 El 85 duimen tot 2 Ellen, 21 duimen in de koord,
en **77 OLMEN BOOMEN** van mindere zwaarte, doch ook zeer geschikt voor verschillende werken.

OPENBARE VERKOOPING door den Notaris WOUTERSEN, Woensdag 2 Januarij 1861, 's morgens tien ure, op de Hofstede **Leeuwendamme**, onder Serooskerke, van omtrent 13000 Essen, Elzen, Wilgen en Doornen **Mutsaards**, eene partij **Kliefhout** enz.

VERKOOPING op het **Munnikenhof**, Dingsdag 8 Januarij 1861, des voormiddags ten 10 ure, van **Hakhout** en **Boomen.**

UIT DE HAND TE KOOP, te zamen of afzonderlijk,
VIJF KAPITALE
HOUTZAAGMOLENS,
ZES HOUTLOODSEN,
EN EEN EN TWINTIG HUIZEN, WONINGEN, KOEPEL, LOODSEN, STALLEN ENZ.
staande en gelegen in den **Zaagmolenpolder**, Gemeente Middelburg. — Te bevragen bij de tegenwoordige Eigenaren, Rouaansche Kade, wijk G no. 152.

Men biedt op aannemelijke Voorwaarden TE HUUR of TE KOOP aan een goed ingerigt **WOONHUIS**, waarin ook een ruim Lokaal, dat tot eenige Inrigting zeer geschikt is en waarachter een ruime **Tuin**, gelegen in een voornaam gedeelte dezer Stad. Adres bij de Boekhandelaars J. C. & W. ALTORFFER.

UIT DE HAND TE KOOP eene in goeden staat zich bevindende, goed werkende
BRANDSPUIT OP WIELEN,
met Zuig- en Perswerk, Zuigpomp met de noodige Zeildoeksche Mamieringen, de noodige Slangen, Zuigbuizen en verdere volledige Gereedschappen, zeer geschikt voor eene Buitenplaats of Plattelands Gemeente. Te bevragen en te bezigtigen bij den ondergeteekende, bij wien ook eene aanzienlijke partij **AFBRAAK** TE KOOP is. —
Brieven franco. J. M. VAN DITMARS,
Middelburg, Timmerman en Metselaar te
den 7 December 1860. Middelburg.

A G E N T E N
Voor eene sedert ruim 40 jaren bestaande LEVENSVERZEKERING-MAATSCHAPPIJ, worden tegen ruime Provisie **AGENTEN** GEVRAAGD in alle Steden der Provincie Zeeland. — Adres met franco Brieven onder lett. **Z**, met opgave van betrekking en adressen ter informatie, aan het Bureau dezer Courant.

De betrekking van **HOOFD-ONDERWIJZER** bij de Openbare School voor Lager Onderwijs te Nieuwen St. Joosland, den 1. Januarij 1861 open komende, worden Sollicitanten uitgenoodigd zich vóór of op 18 December e. k., met overlegging der vereischte stukken, aan te melden bij den Burgemeester dier Gemeente. Aan de betrekking is, onder nadere goedkeuring van Gedeputeerde Staten, verbonden eene Jaarwedde van ƒ600 met genot van vrije Woning en Tuin.

De ondergeteekende maakt door deze aan zijne geëerde Stad- en Landgenooten bekend, dat hij ruim voorzien is van vele soorten fijne dubbele **Likeuren**; voorts beste **Cognac Brandewijn, Rum, Ponsch** en **Genever**, Roode en Witte **Aalbessenwijn** enz.
Bovenstaande Artikelen worden alle zuiver en onvervalscht verkocht. Beleefd beveelt hij zich in ieders gunstig aandenken; belooft eene prompte en zindelijke bediening.
Vlissingen, den 7 December 1860. F. WEZEPOEL,
op het Dok, wijk L no. 97.

Beste **Bergsche ANSJOVIS**, per Pot 45 cent, gemarineerde, grootste soort, per stuk. Krommeweele, K 100.

Terstond benoodigd twee bekwame **Horologiemakers-Bedienden** bij W J. LEENHOUTS te Schoondijke. — Brieven Franco.

Eene Aankomende **Meid** benoodigd. Langenburg B 10.

SCHOUWBURG TE MIDDELBURG.
Onder Directie van I. J. STOETE en H. A. SCHRÖDER.
Zaturdag den 8 December 1860:
SLAVERNIJ, of de Knecht Heer over zijn Meester, oorspronkelijk Tooneelspel in 7 Tafereelen; na hetzelve: DE HUT IN HET GEBERGTE, Blijspel met Zang in één Bedrijf. — Aanvang ten 6½ ure.

STOOMBOOTDIENST tusschen VLISSINGEN en ROTTERDAM, tot nadere aankondiging, **gestaakt.**

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.